

Stiftelsen for Okkupasjonshistorie, 2014 aks 22 31 05 00
Kulturredaksjonen, E-postadresse:
Pb 1184 Sentrum Kronikk@dagbladet.no
0107 Oslo

111016

Den britiske historikeren David Irving omtaler faktisk Auschwitz som utryddelsesleir – Vernichtungslager – i den tyske annenutgaven av «Hitler's War» som utkom i 1989.

Nazisme og følelser

Jeg tror Dagbladets lesere blir nesten mer slått av følelsene enn av argumentene i Odd-Bjørn Fures kronikk mot meg 5. mars.

Hans Fredrik Dahl
historiker

Ikke at Fure ikke har rasjonelle argumenter. Han mener fortsatt at jeg burde ha skrevet annerledes enn jeg gjorde om David Irving, både i min opprinnelige kommentar 25. juni og senere, og fremfører grunner for det. Mange av grunnene er i og for seg gode, men hver og en av dem kan også diskuteres opp og ned. Hva er det egentlig en mann som Irving sier? Hva fortier han, hva benekter han, hva uttaler han faktisk – om dødsleirer, dødsmåter, tapstall?

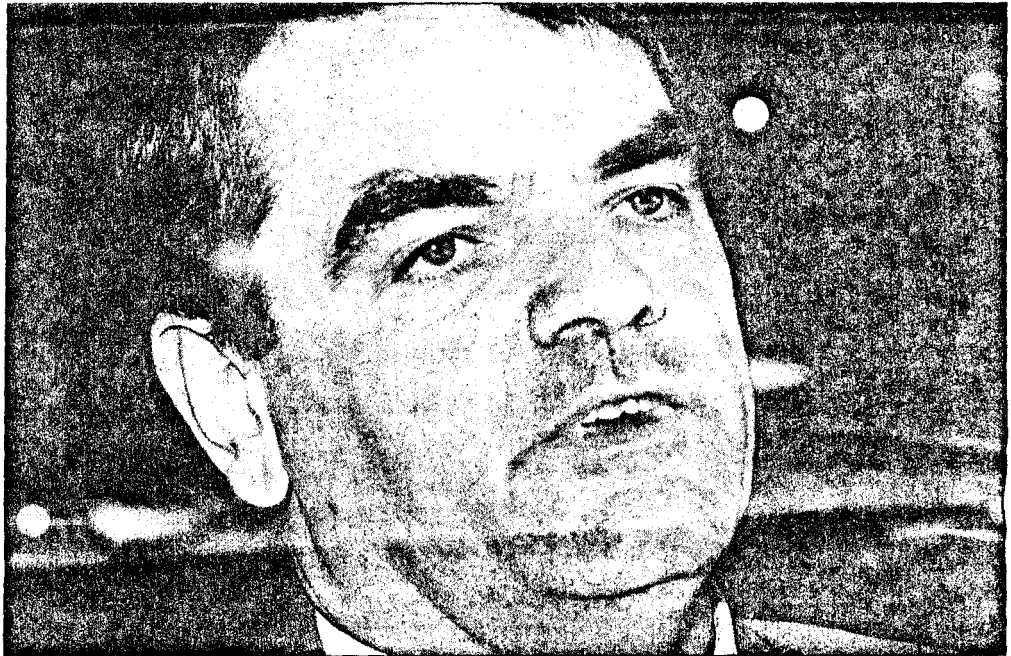
Som alle forstår er Fure mer avvisende til Irving enn jeg, men jeg tror alle også forstår at vi begge har grunner for vårt standpunkt.

I tillegg til de konkrete argumentene, må leseren forholde seg til de emosjoner som gjennomstrømmer Fures uttrykksmåte. De fører etter mitt syn til at mange urimelige påstander nå ser dags lys. Kan det være nødvendig å kalle en debattmotstander en «sjarlatan»?

Nødvendig å kalle en motstanderen «sjarlatan»?

Karakteriserer hans argumentasjon som «låkelegging»? Si at han «fører leseren bak lyset», «går seg vill i løse tanke-tråder», «griper bejærlig det siste halmstrå», «tildeker og bortforklarer»?

Fure ønsker jo i utgangspunktet debatt om historiske forhold. Ja, han har skrevet en hel pamflett for å bidra til at et av de mest omtalte forhold til alle tider – nazismens jødeforfølgelser – ikke

DAVID IRVING: Britisk historiker og revisjonist, stridens kjerne i en historikerdebatt hvor Hans Fredrik Dahl og Odd-Bjørn Fure er de sentrale aktørene. Arkivfoto: NTB

punkt, støtter seg såvidt jeg forstår til informasjonen som opprinnelig ble gitt i den revisjonistiske presse og siden gjentatt av andre. Han bør sjekke sine kilder.

I offentlige uttalelser har Irving så langt jeg kjenner til, tallfestet omfanget av jødene tilintetgjort til minimum

historikerstrid

I pamfletten «Kampen mot glemselen. Kunnskaps-vakuum i mediesamfunnet» tar Odd-Bjørn Fure et kraftig oppgjør med den britiske revisjonisten David Irvings nedtoning av Det tredje rikets utryddelsesleirer og med Hans Fredrik Dahls rosende omtale av Irvings kildekritikk.

Tidligere kronikker:

27. feb. 1997
Hans Fredrik Dahl: «Et svar til Odd-Bjørn Fure».

28. feb. 1997
Fredrik W. Thue: «Historieskriving og dømmekraft».

29. feb. 1997
Odd-Bjørn Fure: «Tåkelegging og kildekritikk».

forskere og forfattere må bygge videre på.

Derimot er det helt riktig at Irving i 1989 benektet eksistensen av gasskammerne i Auschwitz. Fure dokumenterer dette i sin pamflett. Synspunktet er såvidt jeg kan se, ikke fulgt opp i Irvings bøker, men det er uklart hva dette betyr. Har forfatteren begynt å tvile på sitt standpunkt fra 1989? Eller kjører han dobbelt løp, med ett synspunkt i bøkene, ett i brosjyrene? Har han endret ny-

utgaver av tidligere tekster? At begrepet gasskammer mangler i Goebbels-biografien, kan gi anledning til diskusjon. Jeg er langt på vei enig i det saklige innholdet i kritikken Fure reiser, og må gjenta hva jeg har sagt tidligere, at Irving skylder sine lesere en avklaring på dette punkt. Hvis han mener at «gasskammerne» var et propagandanummer fra London, burde dette selvsagt vært behandlet i Goebbels biografi.

Leninismen og stalinismen kostet flere liv

Jeg er enig i at jeg personlig kunne vært klarere i min kritikk her. Som det står i boka, er spørsmålet i beste fall uklart. Men om man skal avskrive biografien som helhet av den grunn, er en annen sak. Leseren vil forstå at det gjelder et skjønsspørsmål som man kan ha forskjellige meninger om. Personlig vil jeg legge større vekt på at biografien dokumenterer Goebbels' personlige og livslange jødehat, og viser hvor intenst han engasjerte seg i aksjonene mot dem.

La oss i alle fall være enige om at en diskusjon om antallet dødsopfre går, og må gå, løpende i den historiske debatt. Det gjelder både nazismens og kommunismens illgjerninger. Siden vi ikke kjenner det virkelige antall i detalj, og bare unntaksvis har offergruppene identifisert på individnivå, vil det alltid dukke opp nye kilder, nye tolkninger. Det er i og for seg forståelig at følelsene går høyt. Kommunistisk innstilte historikere pådrar seg for eksempel sterk vrede fordi de etter andres mening forsøker å holde antallet av stalinismens ofre så lavt som mulig. I den internasjonale diskusjonen er temperaturen her like høy som i diskusjonen om nazismens ofre. Jødene skjebne utgjør en viktig del av den siste diskusjonen. Men like lite som overfor andre offergrupper kan vi anse debatten lukket eller avsluttet.

I alle fall ville jeg trodd at norske historikere måtte kunne ordskifte om dette

uten å ty til ren mistenkeliggjøring. Men slik er det visst ikke. «Er det tilfeldig», spør Fure i omtalen av dødstallene i Auschwitz, «at Dahl har havnet på det laveste tall som finnes i litteraturen?» Hva skulle det motsatte av «tilfeldig» være i denne forbindelse? Insnusjonen kommer opp bare fordi jeg har referert det laveste tallet ved siden av det høyeste i litteraturen, for å demonstrere spennet i fagfolks anslag. Om de lave tallene fra Jean-Claude Pressac vil jeg bare si at de ble offentliggjort under medvirking fra det franske forskningsråd og anerkjent av den ledende franske historiker François Berdiera.

Leseren vil antakelig slutte at det må ligge dypere meningsforskjeller til grunn mellom Fure og meg. Jeg ser ikke bort fra at det kan være tilfelle. Fures tekst kan leses som at han betrakter hitlerismen som den største av alle europeiske katastrofer, og jødene skjebne deri som den mest fundamentale sivilisasjonskrise hos oss. For min del vil jeg nok legge vekt på at leninismen og stalinismen kostet mange flere liv enn nazismen, og representerer et barbari fullt på høyde med Hitlers. Lenin, som vi tidligere har vært vant til å anse som kynisk, men begavet og rasjonell, omtales nå i litteraturen som en mann gjennomsyret av personlig ondskap, faktisk ikke ulik Hitler. Kommunismeregimet må i denne sammenheng betraktes som en europeisk katastrofe, ikke minst fordi det så lenge ble forsøkt bortforklart, forsvart og støttet av intellektuelle over hele den vestlige verden.

Både Fure og jeg har en fortid her; i alle fall har jeg det. Kanskje det er den som ligger under, når vi nå er kommet opp i en så heftig ordstrid om hvorvidt en tredjemann som Irving bør karakteriseres slik eller slik.